

Висновок щодо порівняння фрагментів робіт, наведених у документі під назвою «Приклади встановлених порушень академічної доброчесності у формі академічного плагіату у справах, розглянутих Комітетом з питань етики Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти»

Усі цитовані уривки відповідають визначенню «академічний плагіат», оскільки цитати не мають відповідного виділення, а в українському визначенні академічного плагіату: оприлюднення (**частково** або повністю). Це «**частково**» має дуже важливе значення та очевидне «інших авторів без **зазначення** авторства»,

Такий вид плагіату, який представлений у документі, є найпоширенішою формою плагіату, що виявляється серед науковців та викладачів в Польщі.

У Польщі не існує юридичного визначення плагіату, передбаченого кодексом, тому не існує юридичного визначення академічного плагіату.

У судовій практиці та правовій літературі вважається, що плагіат (незалежно від того науковий, академічний чи літературний) є правопорушенням, відповідно до статті 115.1 польського законодавства про авторське право:

Стаття 115. 1. Той, хто узурпує авторство або вводить інших в оману щодо авторства цілого або частини твору іншої особи чи художньої діяльності іншої особи, підлягає накладенню штрафу, обмеженню волі або позбавленню волі на строк до 3 років.

З цього формулювання випливає, що плагіатом є використання навіть частини чужого твору, але ця частина має бути твором у значенні закону про авторське право, тобто вона повинна мати індивідуальний та творчий характер. Визначення твору наведено у статті 1 законодавства про авторське право:

Стаття 1. 1. Об'єктом авторського права є будь-який прояв творчої діяльності індивідуального характеру, виражений у будь-якій формі, незалежно від його вартості, мети чи форми вираження (твору).

З цього визначення випливає, що робота повинна мати визначену форму, зміст, ідею, неопрацьовані дані дослідження не є творами, тому їх не можна запозичити.

Однак розмір цього фрагменту не є суттєвим. Тому цитата без правильного опису вважається плагіатом.

Відсутність захисту результатів дослідження є принциповою відмінністю від українського «академічного плагіату».

У Польщі існує подібне визначення наукового плагіату, але не в законодавчих положеннях, а в Етичному кодексі наукового співробітника Польської академії наук, якого повинні дотримуватися всі вчені.

Цей кодекс використовується зокрема Комітетом з етики Польської академії наук, який має певний вплив на можливість заблокувати підвищення або слугує підставою для позбавлення вченого звання, тому він також має практичне та юридичне значення, але це не загальноприйнятою правовою нормою. Визначення плагіату в Етичному кодексі подібне до українського — воно включає наукові думки та ідеї, а також результати досліджень.

У Польщі ми вже маємо багато рішень щодо плагіату. Також широко визнаються коментарі експертів.

У судових рішеннях та юридичній літературі існує поняття «частковий плагіат», який охоплює фрагмент запозиченого твору, та «прихований» плагіат, тобто:

прихований плагіат визначається як змішування власної самостійної творчої роботи з творчістю інших, незаконно запозиченою.

Рішення окружного суду Польщі, що описує прихований плагіат:

*Серед видів прихованого плагіату вирізняється зокрема редакційний плагіат (компілювання чужого твору чи чужих творів, творчий внесок плагіатора полягає в монтуванні та об'єднанні кількох творів одного або декількох авторів), інкорпораційний плагіат (полягає у включенні у власні роботи цитат з творів інших авторів без зазначення їх джерела, прізвища автора та виокремлення лапками), або співавторський плагіат (це об'єднання чужих та власних авторських елементів, що не дозволяє чітко відокремити запозичені елементи (Рішення Окружного суду у Варшаві від 23 листопада 2015 року, файл справи **XXV C 4042/05**,*

[http://orzeczenia.warszawa.so.gov.pl/content/\\$N/154505000007503_XXV_C_004042_2005_Uz_2015-11-23_002](http://orzeczenia.warszawa.so.gov.pl/content/$N/154505000007503_XXV_C_004042_2005_Uz_2015-11-23_002)).

Мета прихованого плагіату полягає в тому, щоб так запозичений текст, щоб його було дуже важко розпізнати та виявити.

У виявленні прихованого плагіату допомагає представлення такої ж послідовності (порядку) речень, що формулює думку або проблему аналогічно в наступних кількох реченнях з використанням подібних слів, використання декількох абсолютно однакових прикладів (хіба що в конкретному випадку неможливо використовувати інші приклади — для того треба розуміти методологічно тему роботи), або декількох таких самих цитованих публікацій, у тому ж або дуже подібному порядку).

Іноді плагіатор використовує чужий текст, щоб написати свою роботу на іншу тему. Наприклад, коли пише історію вікінгів, він переписує великі уривки та описи історії германців, змінюючи лише імена, назви міст та племен.

1. У справі 1 **Портнов А.В. Становлення та розвиток конституційного судочинства в Україні: теоретичні та практичні проблеми. Дисертація**

доктора юридичних наук. - Інститут законодавства Верховної Ради України. - К., 2009.

2. Фрагмент номер 2 є дуже сильно зміненим, варто запитати у експерта по темі дисертації, чи була змога представлення іншого прикладу, аніж: Статті 127 Конституції Соціалістичної Республіки Югославія від 27 квітня 1992 року було закріплено, що Конституційний суд може за власну ініціативу порушити провадження щодо оцінки конституційності та законності.

Через сильно змінений текст важче довести, що це той самий твір, але поєднання з іншими фрагментами надає нам такої впевненості. Тому кількість фрагментів та їх довжина, включаючи слова та речення, важлива для виявлення прихованого плагіату. Один фрагмент може бути випадковістю. Багато, навіть коротких, не можуть бути випадковими.

В уривку № 3 вже є 5 однакових прикладів у тому самому порядку:

1. 60 членів будь-якої палати в Франції,
2. 50 – в Іспанії,
3. 1/5 або 1/10 депутатів в залежності від того, попередній контроль або наступний, в Португалії),
4. Австрійський федеральний конституційний закон (ч. 1 ст. 140) уповноважує на звернення в КСП по цьому питанню ...: — Адміністративний суд, Верховний суд, інший суд, уповноважений на розгляд справи по другій інстанції,... Федеральне урядове (о законах земель
5. Згідно ч. 1 ст. 162 Іспанської конституції ...

Це не може бути випадковістю.

В інших випадках кількість та розмір дуже подібних фрагментів є достатньо великою, щоб зробити висновок про факт «прихованого» плагіату.

Іноді такі запозичення можуть допомогти довести однакові мовні або синтаксичні помилки. Плагіатор не завжди помітить і виправить помилки.

Ми теж вже маємо судові рішення щодо цитат, в яких чітко зазначено, що включення публікації в список літератури (бібліографію) є недостатнім для уникнення відповідальності за плагіат. Цитати не можуть замінити авторів тексту, а лише коментують його, аргументують, аналізують та викладають думки інших. Їх не може бути занадто багато — при цьому пропорції власного внеску та внеску інших не встановлюються, і суд кожного разу перевірятиме їх.

Цитати повинні бути чітко позначені, щоб не виникало сумнівів щодо того, хто є автором даного фрагменту, відповідно до правил, що застосовуються в даній науці (наприклад, прийнятих в етичному кодексі чи статуті університету).

Ми маємо справу з частковим та прихованим плагіатом у всіх представлених випадках.

Для повного аналізу не вистачає мені цілого тесту дисертації — певне значення має розмір та роль запозичень, знайдених у тексті. Що важливо, цитати не використовувались для критики чи схвалення, а замінювали власний текст зазначеного автора.

Як правило, чим більше великих фрагментів, тим простіше довести плагіат, але в зазначених уривках це цілком очевидно, крім того простежується факт зміни окремих слів та виразів з метою приховування запозичень = доводить навмисне, а не випадкове, недобросовісне діяння на шкоду справжнім авторам.

Відмінності у визначенні поняття «плагіат» між Польщею та Україною:

Плагіат – Україна

академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
Докладніше: https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-42.htm

Польща: (загальне право)

ЗАКОН від 4 лютого 1994 р. ПРО АВТОРСЬКІ ПРАВА ТА СУМІЖНІ ПРАВА

Стаття 1. 1. Об'єктом авторського права є будь-який прояв творчої діяльності індивідуального характеру, виражений у будь-якій формі, незалежно від його вартості, мети чи форми вираження (твору). 2. Зокрема, до об'єктів авторського права відносяться:

Стаття 4. Авторське право **не поширюється на:** 2 1) законодавчі акти та їх офіційні проекти; 2) офіційні документи, матеріали, логотипи та символи; 3) опубліковані специфікації патентів та специфікації промислового зразка; 4) проста інформація для преси.

Стаття 29. 1. У творах, що становлять самостійне ціле, дозволяється цитувати фрагменти розповсюджених творів або невеликих творів повністю, в обсягах, обґрунтованих поясненнями, критичним аналізом, навчанням або правами, що регулюють певний вид творчої діяльності . 2. З навчальних та дослідницьких міркувань допускається включати розповсюджені невеликі твори або уривки з більших творів до підручників та читанок.

Польща: друге визначення плагіату (науковий плагіат)

У: Етичний кодекс для наукових працівників, підготовлений Комітетом з наукової етики та прийнятий Генеральною Асамблеєю Польської академії наук 25 червня 2020 р. (Те саме було в Етичному кодексі 2017)

4.1 = ГРУБІ ПОРУШЕННЯ ЕТИКИ В НАУЦІ

Фабрикація та фальсифікація результатів досліджень, а також плагіат є найсерйознішими формами неправомірної поведінки в наукових дослідженнях, які шкодять світогляду науки і порушують основні принципи наукової цілісності.

1. **Фабрикація** передбачає вигадкування результатів та викладення їх так, ніби вони справжні.
2. **Фальсифікація** передбачає зміну або опущення небажаних даних, таким чином результати досліджень відображені не точно.
3. **Плагіат** - це привласнення **ідей, результатів досліджень** або слів іншої людини без визнання її авторства; це є порушенням прав інтелектуальної власності.

https://instytucja.pan.pl/images/2016/komisja_etyki/Code_of_Ethics_for_Research_Workers.docx

Кшиштоф Гутовський,
Видавець у Видавництві Інституту правових наук Польської академії наук,
колишній експерт ТОВ «Plagiat.pl» з питань видавництва та авторських прав
Варшава,
Експерт з питань піратства та плагіату, що включений до списку Окружного суду
в Варшаві
Моб +48 606 703 527